

DET SYSTEMATISKA KVALITETSARBETET INOM FÖRSKOLORNA 2011

Inledning och förutsättningar

I stadsdelsområdet Enskede-Årsta-Vantör bor 91955 invånare (11-09-30). Året innan var invånarantalet 90157 (10-09-30). Befolkningen i stadsdelen ökar både på grund av nybyggnation och genom generationsskifte i villaområdena. I dagsläget är 3524 (11-09-30) barn inskrivna i någon av stadsdelsområdets 66 förskolor (227 avdelningar) jämfört med 3290 barn (214 avdelningar) år 2010. Förskolorna är indelade i 13 områden (enheter) som vart och ett leds av en förskolechef. Barnantalet fortsätter att öka de nästkommande åren varför det även fortsättningsvis kommer att finnas behov att öppna 8-12 nya avdelningar per år. Förskoleverksamheten innefattar även fyra familjedaghem, en allmän förskola och sex öppna förskolor. De sistnämnda är träffpunkter som erbjuder verksamhet för hemmavarande barn och deras föräldrar. I stadsdelsområdet finns förutom de kommunala verksamheterna 41 fristående förskolor och ett antal enskilt drivna familjedaghem med sammantaget ca 1760 inskrivna barn.

Det totala snittet för samtliga 227 grupper är 15,4 barn per grupp och antalet barn per anställd i barngrupp är 4,8. Inom förskolan finns 741 heltidstjänster för det pedagogiska arbetet med barn. Andelen utbildade förskollärare har varit relativt konstant de senaste åren; i snitt 36 % 2008, 38 % 2009, 37 % år 2010 och 35 % 2011. Variationen är dock mycket stor inom stadsdelsområdet. Bristen på förskollärare är ett problem, andelen förskollärare har inte ökat som man hoppats och strävat efter. Trots att man lyckats rekrytera ett antal förskollärare varje år syns inte det i statistiken eftersom antalet avdelningar samtidigt ökar. Förskolorna tar årligen emot lärarstudenter (för närvarande ca 50 studenter) i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) vilket gynnar förskolornas utveckling och är ett led i arbetet med att rekrytera flera förskollärare.

En kartläggning av de flerspråkiga barnen och den flerspråkiga personalen gjordes i oktober 2011. Med flerspråkiga barn menas här de barn som bor i familjer där man talar ett annat modersmål än svenska i hemmet. Vid mättillfället var 46,2 % av de 3427 barnen flerspråkiga. Variationen är stor även här mellan de olika stadsdelsområdena. Vid jämförelse varierar andelen barn som talar ett annat modersmål i hemmet mellan 12 % och 93 %. Barnen i stadsdelen talar ca 90 olika språk, varav de största är arabiska (225), spanska (173), polska (72), engelska (71) och tigrinja (66). Bland pedagogerna är 28,7% flerspråkiga, de talar 37 olika språk. Då det är möjligt strävar man efter att matcha barn och pedagoger med samma språk.

De tretton förskoleenheterna tillhör avdelningen förskola och fritid och har en stab som utgörs av en avdelningschef, en biträdande chef med inriktning fritid och en kvalitetsutvecklare/utredare. Stabens uppgift är att ge stöd och service till förskolechefer, fritidschefer, politiker, brukare och allmänhet. Till avdelningen hör också två köhandläggare, en assistent på halvtid samt en konsult- och stödgrupp bestående av handläggare, psykolog, talpedagog, språkpedagog och musikerapeut. På ekonomiavdelningen finns en controller med särskilt ansvar för förskolorna och på personalavdelningen en personalkonsult som stödjer

cheferna vid behov. Varannan vecka samlas förskolecheferna till ett möte med förskoleledningen, de deltar även i ledningsforum ca en gång i månaden samt erbjuds utbildningar som är adekvata för yrkesrollen.

För barn i behov av särskilt stöd har förskolecheferna möjlighet att antingen söka en ekonomisk förstärkningsresurs för riktade åtgärder inom enheten eller insatser av konsult- och stödgruppen. Det finns en specialavdelning för barn med autism och en för barn med funktionshinder. I övrigt är barn med funktionsnedsättning inkluderade i den ordinarie verksamheten

Kvalitetsarbetets innehåll

Underlag/ källor

I början av året genomfördes dialogmöten mellan chef med medarbetarrepresentanter från respektive förskoleenhet och förskoleavdelningens stab. Där gavs återkoppling på planerings- och uppföljningsdokumenten och man diskuterade verksamhetsplanen i förhållande till verksamhetsberättelsen och kvalitetsredovisningen 2010; ”den röda tråden”.

Förskoleavdelningens stab har även gjort verksamhetsbesök för att få en tydligare bild av det arbete som pågår på förskolorna och för att få möjlighet till kontakt med medarbetarna. Samtliga enheter har ett brett underlag för sina utvärderingar utifrån fortlöpande uppföljningar, främst genom barnobservationer och pedagogisk dokumentation. Andra underlag för utvärdering av arbetet är den kommunala förskoleinspektionen (tre enheter ht - 10), den statliga inspektionen (via intervjuer vt- 11), självvärderingen, brukarundersökningen, barnintervjuer, utvecklingssamtal, synpunkts- och klagomålshanteringen, medarbetarenkäten, arbetsmiljöenkäten samt arbetslagens samlade bedömning. Inom varje förskoleområde gör man en årsplan för uppföljning, utvärdering och planering, ofta i form att ett årshjul som tydligt beskriver kvalitetsprocessen. Avdelningens bedömning av förskoleenheterna utgår från dialogmöten, inspektionsrapporter tertialrapporter, enheternas kvalitetsredovisningar, medarbetarenkäter, förskoleundersökningen, verksamhetsbesök och utvecklingssamtal.

Övergripande bild av måluppfyllelse

Måluppfyllelsen för stadsdelens förskolor bedöms som god inom samtliga läroplansområden. Det finns dock variationer som behöver jämnas ut, vilket enhetschefer och ledning är medvetna om och arbetar för. En viktig del i det arbetet utgör den gemensamma satsningen på resultatbaserad styrning; utvecklingsarbetet TUFF (”tydlig uppföljning för förskolan”, se beskrivning under rubriken ”det gemensamma kvalitetsarbetet”).

Förskoleundersökningen utgör en viktig del av utvärderingsunderlagen. Svarsfrekvensen för de kommunala förskolorna i EÅV blev detta år 71 % (65 % år 2010). Den varierade dock kraftigt mellan de 68 olika förskolorna och låg mellan 51 % - 100 %. NFI (nöjd föräldrindex) blev oförändrat 70 (70 år 2010) för stadsdelen totalt sett. Även NFI varierade mellan de olika förskoleområdena, den låg som lägst på 59 och som högst på 79.

Årets NMI (nöjd medarbetarindex) blev 67 för avdelningen förskola och fritid (64 för sdf), att jämföra med 63 den senaste mätningen 2009 vilket innebär ökad trivsel hos personalen.

Utveckling och lärande

Förskoleundersökningens delindex för läroplansområdet ”utveckling och lärande” blev oförändrat 75 (75 år 2010). Variationen låg mellan 66 och 85 för de olika förskoleområdena. Samtliga avdelningar har gjort en självvärdering avseende utveckling och lärande, utifrån kriterierna i stadens självvärderingsunderlag med sex frågeområden. Sammantaget blev snittresultatet för stadsdelen 3,33 (3,22 år 2010)

I enheternas kvalitetsredovisningar finns utförliga resultat beskrivna utifrån delområdena i läroplansområdet ”utveckling och lärande”. Här följer kortfattade utdrag ur enheternas beskrivningar:

- Barnen är kommunikativa och pratglada. De vill gärna berätta om händelser och tankar för personalen och sina kompisar samt är bra på att uttrycka sig, förklara och att lyssna på varandra. Barnen har utökat sitt ordförråd och vågar prata i grupp. De tycker om att bläddra i böcker och ber ofta personalen läsa för dem. Genom lek med ord och rim lär de sig dagligen nya begrepp. De äldsta barnen har utvecklat sitt lyssnande till kapitelsagor och intresset för det skrivna ordet är stort. Flerspråkiga pedagoger har läst böcker för barn med samma modersmål som pedagogen och lån från medieteket av talböcker på olika språk har ökat. Kommunikation sker genom varierande uttrycksformer som berättande, drama, teater, färg och form, musik, dans och rörelse.
- Kulturen har utgjort en integrerad och naturlig del i förskolans verksamhet. Personalen har sett att barnen utvecklar sitt skapande, lär av varandra och att de arbetar mer självständigt. Ofta går de själva in i ateljén/ verkstaden och tar fram det material de vill arbeta med. De använder färg, lera, sax, lim och tidningar utan att behöva fråga hur de ska göra och har också blivit bättre på att vårda det skapande materialet. Sång, rörelse- och dramalekar är omtyckta inslag.
- Barnens intresse och förståelse för olika matematiska begrepp har ökat. De pratar om storlek, former, avstånd, antal, längd etcetera, de jämför och klassificerar. Intresset för byggande och skapande är stort. Man bygger i olika material, sätter ihop tågbanan, bygger på längden och på höjden med klossar och med lego.
- Som resultat av arbetet knutet till nämndmålet ”Förskolan ska arbeta hälsofrämjande med inriktning mot rörelse och kost”, beskriver enheterna, att barnen är matglada, de provar nya maträtter och grönsaker. Barnen är aktiva och rörliga samt tycker om att vara utomhus och att göra utflykter till skogen. Kunskaper om växter och djur har ökat och de har fått grundläggande förståelse för naturvetenskap. Olika teman/projekt och arbetet med ”Grön flagg” har upplevts som roligt och intressant och också ökat barnens miljömedvetenhet.

Normer och värden

Förskoleundersökningens delindex för normer och värden blev något lägre 83 (85 år 2010). Variationen låg mellan 75 och 89 för de olika förskoleområdena.

- De flesta barngrupperna har under året blivit väl fungerande grupper ur ett socialt perspektiv. Barnen hjälper varandra och visar empati då någon gjort sig illa eller är ledsen. De frågar efter sina kamrater då de inte kommer till förskolan. I stor utsträckning klarar de själva av att hantera konflikter som uppstår och de reagerar vid orättvisor. Man ser ofta att barnen själva hittat metoder för att göra saker rättvist t.ex. rösta. Pojkar och flickor leker med varandra och kliver över de traditionella könsrollsgränserna vid val av aktiviteter. I grupper där det finns barn med funktionsnedsättning har man sett att de andra barnen snabbt lär sig vad deras kamrat klarar/inte klarar av och att de är hjälpsamma. Det är tydligt för barnen att alla inte är lika och man ser att de på ett naturligt sätt accepterar olikheter.

Inflytande/delaktighet

Förskoleundersökningens delindex för barnens inflytande blev något lägre 75 (76 år 2010). Variationen låg mellan 62 och 84 för förskoleområdena.

- Barnen är medvetna om att de kan påverka innehållet i verksamheten vilket visar sig genom att de själva initierar lekar, hittar på aktiviteter, tar fram material och bildar smågrupper. Pedagogernas roll har varit att synliggöra och uppmärksamma barnen på detta genom samtal, återkoppling i barnets pärm och annan synlig dokumentation. Man kan se och höra i barnens samtal och diskussioner att de fått en insikt om att de faktiskt påverkar sin vardag.

Samverkan med hem och skola

Förskoleundersökningens delindex för samverkan med föräldrar blev något högre 74 (73 år 2010). Variationen låg mellan 63 och 85 för förskoleområdena.

- Föräldrarna har involverats allt mera i verksamheterna. Enheterna har vidareutvecklat struktur och organisation kring föräldraaktiv inskolning. Kommunikationen med föräldrarna via mail har blivit vanligare. Olika former för föräldraforum har förändrats till att fokusera mera på pedagogiken. Formerna och innehållet i utvecklingssamtalen har fortsatt att utvecklas och har till stor del utgått från pedagogisk dokumentation. Det dagliga samtalet mellan pedagog och förälder vid lämning och hämtning har tagits tillvara för ömsesidig information.
- Föräldrarna och förskolan har samarbetat inför barnens skolstart. Barnen har tyckt det varit spännande att besöka skolan och de upplevdes som trygga och förväntansfulla inför skolstarten.
- Samarbetet med de närliggande kommunala grundskolorna har skett enligt överenskommelsen mellan stadsdelsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I varje delområde har man gjort upp om detaljerna i överlämnandet varför rutinerna skiljt sig åt något. Samverkan med de fristående grundskolorna har inte skett i samma omfattning. Då det gäller barn med särskilda behov, har det dock alltid funnits en utökad kontakt mellan berörda parter, inför starten i förskoleklass.

Analys

Utveckling och lärande

Delområdena och målen i läroplanen under ”utveckling och lärande” går i varandra och pedagogerna har strävat efter en helhet, att ta tillvara naturliga inläringstillfällen och att utgå från barnens nyfikenhet och lust att lära. Vikten av helhetssyn och lekens betydelse har diskuterats mycket i utvecklingsarbetet med ”TUFF”.

En analys av siffrorna i förskoleundersökningen visar att fördröjd tillsättning av chef, sjukdom i arbetslaget, tillfälliga lokaler och omorganisation givit negativ inverkan på resultaten. Den försämring av resultaten som finns, behöver åtgärdas utifrån de specifika resultaten man fått för respektive förskola och avdelning, samt genom övergripande samverkan i utvecklingsfrågorna. Alla förskolor och avdelningar har haft i uppdrag att analysera resultaten, återkoppla dem till föräldrarna och arbeta fram förbättringsåtgärder inom enheten.

Eftersom tillgången på förskollärare inte täcker stadsdelens behov måste förskolecheferna organisera verksamheten, så att de säkerställer att arbetet i enlighet med den nya skollagen, leds av behörig personal. Det medför på sina håll en omorganisation av arbetslagen vilket innebär vissa omställningar för såväl barn, personal och föräldrar. I implementeringen av den reviderade läroplanen har förtydligandet av förskollärarnas och barnskötarnas olika roller liksom arbetslagets gemensamma ansvar, lett till många funderingar och diskussioner inom enheterna. Uppskattade workshops i denna fråga, har vid tre tillfällen anordnats övergripande i stadsdelen, i samverkan med de fackliga organisationerna. Implementeringen av den reviderade läroplanen har helt naturligt varit i fokus för utbildningsinsatser under det gångna året. Intresset för kompetensutveckling, har varit och är stort. Självvärderingen med de fastställda kriterierna uppskattas och har fyllt en viktig funktion för avdelningspersonalens reflektion och utvärdering. Siffrorna i bedömningarna är dock hittills relativt konstanta vid mättillfällena, troligtvis för att man blivit alltmer självkritisk allteftersom diskussionerna fördjupats. Intresset för att arbeta hälsofrämjande inom förskolorna är fortsatt stort liksom förståelsen för hur viktigt det är. Föräldrarna behöver dock göras mera delaktiga i det hälsofrämjande arbetet.

I arbetet med delområdena under ”utveckling och lärande” har dokumentation och återkoppling haft stor betydelse för lärandet och uppföljningen, varför det ordnats många tillfällen till reflektion i olika konstellationer pedagoger/ barn/föräldrar. I en del enheter har det fortfarande varit svårt att hitta metoder/verktyg som synliggör barnens språkliga och kommunikativa utveckling och som pedagogerna samtidigt känner sig bekväma med att använda. Stadsdelens språkprogram ska utgöra en grund för språkarbetet i alla stadsdelens förskolor. För att detta ska få genomslagskraft erbjuds kontinuerligt utbildning kring andraspråksinläring och språkutvecklande arbetssätt. Alla nyanställda förskollärare och barnskötare har också erbjudits en grundkurs under året. Det gemensamma språkprogrammet behöver revideras och kompletteras för att följa utvecklad kunskap inom området. I stadsdelens finns flera språknätverk som huvudsakligen leds av stadsdelens språkpedagog.

Syftet är att följa utvecklingen, sprida goda idéer och stimulera till nytänkande i det språkutvecklande arbetet.

Det reviderade läroplansmålet kring matematik och naturvetenskap har inneburit ett förtydligt uppdrag för alla som arbetar i förskolan och därmed ställt krav på pedagogerna att söka sig ny kunskap. Många upplevde inledningsvis en osäkerhet inför ämnesområdet men var samtidigt intresserade. En ökad medvetenhet har genom olika fortbildningssatsningar vuxit fram under året. Bland annat har Förskolelyftets utbildningar inom matematik och naturvetenskap inspirerat till ett utforskande och nytänkande inom området. Det finns lust och ett stort intresse hos pedagogerna att vidareutveckla dessa områden tillsammans med barnen och ytterligare kompetensutveckling kommer att behövas.

Förvaltningen har samordnat beställningar av olika kulturevenemang för barn som ett komplement till de professionella kulturupplevelser som anordnas av enheterna. Samarbetet med kulturförvaltningen, biblioteken och föreningarna har fungerat bra.

Det finns stort intresse för hälso- och miljöarbete i stadsdelens förskolor och många är anslutna till "Grön flagg". Utevistelse med organiserade och spontana aktiviteter ses som viktiga delar i verksamheten. För att stödja förskoleenheterna är en dietist anställd på halvtid. Dietisten ansvarar för viss fortbildning av kökspersonalen och ska stötta cheferna och kökspersonalen i arbetet med att erbjuda en jämn och god kvalitet på måltiderna och maten i förskolorna.

Normer och värden

Förskolorna arbetar väl med läroplansmålen under Normer och värden. Pedagogerna skattar sitt arbete kring det läroplansområdet högt och har blivit alltmer medvetna om den pedagogiska miljös betydelse, varför de skapar mötesplatser för barnen, som uppmuntrar till kommunikation, delaktighet och respekt. De är också medvetna om vikten av att vara närvarande i barnens lek, stödja dem i ett bra bemötande mot varandra och skapa sammanhang där såväl självkänslan som gruppkänslan stärks. En satsning som medfört positiva resultat för barnens välmående är barnyoga. Hittills har 80 pedagoger utbildats till yogaledare och en utökning av antalet ledare är planerad till 2012.

Värdegrundsarbetet har lyfts fram under året. Enheterna har också reviderat sina "likabehandlingsplaner/planer mot kränkande behandling" under hösten. På en del håll har man skrivit om planerna helt, eftersom de tidigare inte följde riktlinjerna fullt ut. En utbildningssatsning kring barn i behov av särskilt stöd, med föreläsningar för all personal och diskussioner kring boken "Barn som väcker funderingar", har givit gemensamma grundkunskaper. Alla har också erbjudits en föreläsning om samtalsteknik. Satsningarna har fått positiv respons och förhoppningsvis stor betydelse för arbetet.

En lyckad samverkan mellan förskolan och Individ o familjeomsorgen är projektet "föräldrastöd i förskolan" (FIF). Samarbetet har pågått ett halvår med hittills goda resultat (se vidare under utvecklingsområden). Som tema för stadsdelens pedagogiska kaféer har "barn i

behov av särskilt stöd” prioriterats varav ”Våld i nära relationer” utgjorde två mycket uppskattade föreläsningstillfällen.

Inflytande/delaktighet

På många håll har man förändrat de pedagogiska miljöerna så att de i större utsträckning än tidigare stödjer barnens möjligheter att göra egna val. Miljöerna har blivit tydligare för att inbjuda till lek och samspel och det har blivit lättare och mer överskådligt för barnen att välja både plats, material och aktiviteter. Barnens intressen har haft stor betydelse för utformningen och miljöerna är i dag mer flexibla än tidigare. Utmaningen för arbetslagen är att inte tappa rollen som planerande och medforskande pedagoger. Det måste finnas en genomtänkt avsikt med verksamheten man erbjuder barnen och vad barn kan ha inflytande över.

Samverkan med hem och skola

Enheterna beskriver att de har blivit bättre på att kommunicera förskolans uppdrag med föräldrarna vilket också visade sig i resultaten från förskoleundersökningen. Man avser dock att förbättra detta ytterligare. Några enheter kommenterar, att man behöver föra en dialog med föräldrarna kring deras möjligheter till inflytande och delaktighet. Samarbetet kring projekt/temaarbeten skulle också kunna fördjupas. Många avdelningar har utvecklat sina föräldramöten till alternativa möten utifrån uppdraget och förskolans läroplan. Den föräldraaktiva inskolningen har vidareutvecklats och inom några områden har man tagit fram en broschyr för att tydliggöra innehållet. Det finns behov av fortbildning för personal inom IT för att informationen och den digitala kommunikationen med föräldrarna ska kunna utvecklas ytterligare. De flerspråkiga pedagogerna har använt sitt modersmål i mötet med föräldrar med samma modersmål vilket mottagits mycket positivt. Information som har översatts skriftligt till flera språk har också varit uppskattat. Det finns en medvetenhet om att det är särskilt viktigt att föräldrar med annat modersmål får information om vad som hänt under dagen, så de kan prata hemma med barnet om dagen, på sitt eget modersmål.

Samverkan med närliggande skolor har fungerat bra men kontakten med de fristående skolorna behöver bli bättre. En ny mötesform på chefsnivå kring de blivande sexåringarna infördes under hösten. Mötesformen utgör en kompletterande del av ett reviderat samverkansavtal mellan stadsdelsförvaltningen och utbildningsförvaltningen, som inte hunnit utvärderas inför denna kvalitetsredovisning.

Utvecklingsområden

Den reviderade läroplanen har varit under implementering sedan den reviderades 2010 och utbildningsinsatserna fortsätter såväl lokalt som centralt. Bland annat är en gemensam föreläsning om ”den lärande hjärnan” inplanerad för all förskolepersonal.

Den resultatbaserade styrningen utifrån stadsdelens utarbetade mätmetod TUFF ska utprovas, implementeras och utvecklas.

Den pedagogiska dokumentationen utgör en viktig uppföljningsform som helt naturligt också kommer att kopplas till TUFF, varför utvecklingsarbetet kring dokumentationen är aktuellt

även år 2012. En förbättrad IT-kompetens kommer att underlätta och förbättra den pedagogiska dokumentationen samt bli tidsbesparande. (Se nedan)

Stockholms stads IT-strategi ska omsättas i praktiken. Strategin ställer krav på att personalen har en hög IT-kompetens. IT ska vara ett naturligt redskap både pedagogiskt och administrativt samt utgöra ett viktigt och naturligt verktyg i verksamheternas ständiga kvalitetsutveckling. Stadsdelen har anmält intresse för att delta med all personal inom förskolan i Skolverkets PIM-satsning (praktisk IT- och mediekompetens) fr.o.m. våren 2012.

Samverkan med hemmen utgör ett fortsatt utvecklingsområde inom stadsdelen trots ett uppvisat förbättrat resultat i förskoleundersökningen. Genomtänkt inskolning, tydlig information, delaktighet och en kontinuerlig dialog med föräldrarna är nödvändig för att barnen ska ges bästa möjliga förutsättningar. Informationsutbyte kring samverkan och delaktighet kommer att ske i förskolechefgruppen.

Öppna förskolans sex verksamheter vidareutvecklas. Eftersom det finns en utvecklingspotential omorganiserar verksamheten för att underlätta vidare utveckling de kommande åren.

"Föräldrastöd i förskolan" FIF är ett samverkansprojekt mellan förskoleavdelningen och den förebyggande enheten inom Individ- och familjeomsorgen som fortsätter 2012. Inledningsvis omfattar projektet två av stadsdelens förskoleområden. Det syftar till att erbjuda kunskap, stöd och hjälp till föräldrar med barn i behov av särskilt stöd, samt att utgöra en resurs, i de situationer där barn bevittnat våld och där de som arbetar på förskolan inte når fram till föräldrarna med sin oro för barnen. Arbetet förväntas leda till ökad kompetens hos förskolepersonalen och till effektivare resursutnyttjande med barnens bästa i fokus.

Barnyogan sprids vidare till flera förskolor i stadsdelen. Satsningen innebär att ytterligare 40 pedagoger kommer att utbildas till yogalärare under våren 2012.

Språkprogrammet ska revideras under första halvåret 2012 utifrån genomgång och diskussioner i stadsdelens språknätverk.

En gemensam kostpolicy/kostprogram är under utarbetande för stadsdelens förskolor. I arbetet är såväl chefer som kockar, pedagogisk personal och förskoleledningen involverade.

Kvalitetsarbetets genomförande

Organisation

Arbetet med att ta fram kvalitetsredovisningen är kopplat till det kvalitetsarbete som bedrivs inom enheterna under hela verksamhetsåret. Kvalitetsarbetet bedöms utifrån enheternas redovisningar, dialogmöten och ledningens besök på enheterna vara noga genomtänkt, väl strukturerat och tydligt organiserat. Medarbetarna är numera väl insatta i stadens system för kvalitetsarbetet och delaktigheten är stor. Det finns många goda exempel på hur medarbetarnas kompetens tas tillvara och hur arbetet bedrivs med hjälp av ledningsgrupp,

ansvarspedagoger, kvalitetsgrupp, utvecklingsgrupp, skyddskommitté, nätverk och arbetsgrupper. All personal är delaktig på avdelningsmöten, arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Varje avdelning bidrar med underlag till kvalitetsredovisningen och tar då också tillvara synpunkter från barn och föräldrar.

Resultatdialoger

Resultatdialoger genomfördes liksom föregående år i februari. Ett fråge- och diskussionsunderlag som skickades ut i förväg utgjorde grunden för diskussionerna och kortfattade minnesanteckningar skrevs. Deltagare var ledningsgruppen från respektive förskoleområde, förskoleledningen, controller och pa-konsult. I en sammanfattande utvärdering av dialogerna framkom följande:

Positiva erfarenheter från dialogerna

Större förståelse och inblick i verksamheterna. Den röda tråden i kvalitetsarbetet blev synliggjord. Goda exempel lyftes fram och lärdomar noterades för att spridas vidare. Enheternas utvecklingsområden förtydligades. Cheferna och medarbetarna kände sig sedda.

Att utveckla

Flera veckor behövs för genomförandet och tiden för varje möte behöver utökas. Det skulle bli större behållning om mötena sker ute i verksamheten.

Gemensamt för de flesta förskolorna i EÅV vid tiden för dialogmötena

Förskoleområdenas organisation och ansvarsfördelning hade blivit tydligare jämfört med föregående år och det systematiska kvalitetsarbetet hade utvecklats. Personalens särskilda kompetenser togs mer tillvara och man lärde av varandra i större utsträckning än tidigare. Samarbete skedde alltmer över gränserna mellan avdelningar och förskolor. Användningen av IT hade ökat.

Vanliga utvecklingsområden som beskrevs

Implementering av den reviderade läroplanen. Pedagogisk dokumentation. Tema/ projektarbeten som utgår från barnens intressen. Den pedagogiska miljön. Hälso- och miljöarbetet.

Förbättringar av kvalitetsarbetet

Enheternas kvalitetsredovisningar

Alla förskoleenheter har skrivit sina kvalitetsredovisningar enligt ILS-mallen i oktober. Under de första rubrikerna; "övergripande bild av verksamheten", "förutsättningar" och "systematiskt kvalitetsarbete", ger i de allra flesta fallen en mycket bra bild av verksamheten och systematiken i kvalitetsarbetet. "Åtgärder för utveckling från förra året" saknar i några fall återkoppling om vad som skett sedan dess. "De förväntade resultaten" är i de allra flesta fallen skrivna ur ett barnperspektiv i verksamhetsplanen 2011; vad man vill se hos barnen. När man i kvalitetsredovisningarna beskriver "resultaten" är de dock i många fall inte konkret kopplade till det som skrevs under förväntat resultat. Resultaten är ändå beskrivna så att läsaren får en god sammanfattande uppfattning om resultatet för respektive målområde. "Bedömning och analys" samt den "sammanfattande analysen" har utvecklats mycket de senaste åren, med resonemang kring resultaten och beskrivningar av de slutsatser man kommer fram till. Där framkommer också mer än tidigare att man är medveten om att resultat

och kvalité varierar mellan förskolor och avdelningar och man beskriver vad man behöver åtgärda och förbättra inom enheten. Resultaten från förskoleundersökningen används till viss del som redovisning men man redovisar sällan trender eller jämförelser med föregående år.

Förskolecheferna har fått återkoppling om ovanstående och avdelningschefen har använt kvalitetsredovisningarna och resultaten från Förskoleundersökningen som några av underlagen till medarbetarsamtalen.

Det gemensamma kvalitetsarbetet

Systematiken i enheternas kvalitetsarbete bedöms som mycket god. För att ytterligare förbättra uppföljningen samt nå en jämnare kvalité mellan stadsdelens förskolor, påbörjades i augusti ett gemensamt utvecklingsarbete kring resultatbaserad styrning. Utvecklingsarbetet som innefattar alla stadsdelens förskoleområden har fått namnet "TUFF" (tydlig uppföljning för förskolan). Deltagare är förskolornas ledningsgrupper, controller, PA-konsult och staben för förskoleavdelningen (totalt ca 45 personer). Syftet är att öka intern samhörighet och samsyn kring förväntade resultat inom Enskede-Årsta-Vantörs förskolor samt att förbättra den externa tydligheten gentemot brukare, förvaltning och politiker. Läroplanen, lokala styrdokument och tidigare kvalitetsarbete ligger till grund för arbetet som också innefattade framtagande av mätmetoder som möjliggör tydligare redovisningar och jämförelser.

I dagsläget har gruppen utifrån nämndmålen och läroplanen enats om ett antal gemensamma verksamhetsspecifika åtaganden och förväntade resultat. De har sedan använts i enheternas verksamhetsplaner inför år 2012. Man har också utarbetat en gemensam mätmetod för gruppvärdering och en utvärderingsmall som ska underlätta för pedagogerna. Gruppvärderingen enligt TUFF, är ett verktyg med syfte att mäta hur väl pedagogerna och verksamheten på förskolan lyckats i uppdraget att nå stadsdelens verksamhetsspecifika nämndmål. Värderingen görs utifrån de förväntade resultat som är framtagna med utgångspunkt i förskolornas åtaganden och målen i läroplanen. TUFF-materialet hjälper till att synliggöra och analysera verksamhetens resultat utifrån observationer av hur långt barngruppen kommit. Utvärderingen handlar inte om att göra bedömningar kring enskilda barn utan värderar i vilken mån barngruppen har nått det förväntade resultatet. Metoden kommer att utprövas under 2012 med ett första gemensamt mättillfälle i juni.

Synergieffekter har uppstått genom ovanstående utvecklingsarbete, man har lärt känna varandra över gränserna och många goda exempel har synliggjorts och spridits. Gruppens kompetens kommer att tas tillvara framöver för uppföljning och utveckling av TUFF men också för att arbeta med andra gemensamma utvecklingsfrågor. Ett utökat övergripande samarbete kring strategiska frågor samt kring handlingsplaner och rutiner har redan påbörjats.

Förvaltningens slutsats är att stadsdelens förskolor håller hög kvalité, det finns ett positivt engagemang och de är mycket utvecklingsorienterade.

Skolinspektionens synpunkter

Skolinspektionens synpunkter har besvarats i en separat bilaga till verksamhetsplanen 2012.